

JÖNKÖPING, DEN 3 JULI 2025

Utredning Ånge kommun, ärende 1

Bakgrund

Insatt AB har på uppdrag av kommunen ("Kommunen") genomfört en fördjupad utredning ("Utredningen") i syfte att utreda om [REDACTED] har upphandlat [REDACTED] som är närstående till [REDACTED] och att [REDACTED] inte har upphandlat dessa [REDACTED] enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling ("LOU").

Rapporten

Den 20 december 2024 inkom en rapport i Kommunens rapporteringskanal gällande att [REDACTED] har anlitat [REDACTED] som är nära och kära och att [REDACTED] därför är jävig. Rapportören uppger även att [REDACTED] inte har upphandlat [REDACTED] enligt LOU. [REDACTED] har inte heller förhandlat med fackliga parter. Rapportören anger vidare att det är oklart om det finns avtal. Utredningen har ställt kompletterande frågor till rapportören som inte har efterkommit begäran om information.

Hantering av uppdraget

Utredningen har bedrivits genom granskning av allmänna handlingar, bland annat fakturor, avtal (inkl. prisbilagor), dokumentation från upphandling, ramavtal med [REDACTED], [REDACTED] samt policy, riktlinjer och beslutanderätt för inköp och upphandling i kommunen m.m. Det har även genomförts intervjuer med för Utredningen relevanta personer. Kontakt har hållits löpande med kontaktperson för Kommunens visselblåsarfunktion och relevanta handlingar har erhållits genom kontaktpersonen.

Rättsliga utgångspunkter och sakomständigheter

Rättsliga utgångspunkter

Upphandling

Regler om direktupphandlingar finns i 19 a kap. LOU. Direktupphandling kan ske till exempel om upphandlingens värde inte överstiger direktupphandlingsgränsen på 700

INSATT

000 kronor enligt 19 a kap. 2 §, eller vid synnerlig brådska och vissa andra fall enligt 19 a kap. 5 §.

Enligt 19 a kap. 1 § LOU framgår att 5 kap. även gäller vid direktupphandlingar. Det innebär att samtliga bestämmelser för beräkning av upphandlingens värde enligt 5 kap. 1–16 §§ LOU ska tillämpas vid beräkningen av om upphandlingens värde understiger direktupphandlingsgränsen eller inte. Huvudregeln är att värdet av en upphandling ska beräknas till det totala belopp som enligt den upphandlande organisationens uppskattning kommer att betalas under avtalstiden, inklusive värdet av eventuella options- eller förlängningsklausuler enligt 5 kap. 3 § LOU.

Enligt 19 a kap. 11 § LOU ska upphandlade enheter dokumentera upphandlingar som överstiger 100 000 kronor. I förarbetena till LOU framgår att följande uppgifter som minimum bör omfattas av dokumentationsplikten:

- den upphandlande myndighetens namn och organisationsnummer,
- föremålet för direktupphandling,
- hur konkurrensen togs till vara,
- vilka leverantörer som tillfrågades och hur många som lämnade anbud,
- vilken leverantör som tilldelades kontraktet och det viktigaste skälet för tilldelningen,
- avtalets (uppskattade) värde, samt
- tidpunkten för kontraktets genomförande eller kontraktets löptid.¹

Kommunen har en policy, riktlinjer & beslutanderätt för inköp och upphandling inom Ånge kommunkoncern med diarienummer KS 20/321 som är fastställd av kommunstyrelsen den 13 december 2022 (§ 216). Enligt avsnitt 8 ska blanketten "Mall förfrågan direktupphandling" fyllas i och skickas till upphandlare för granskning vid köp över 100 000 kr. Upphandlare ska annonsera underlaget på Kommunens hemsida. Underlaget ska även skickas till minst tre (om det finns) tänkbara leverantörer som en anbudsförfrågan via exempelvis e-post. Enligt avsnitt 10 ska beställare i verksamheten alltid kontrollera om det finns befintligt avtal och i första hand avropa varan eller tjänsten enligt avtalet.

Jäv

Enligt 6 kap. 28 § 4 p. och 7 kap. 4 § kommunallagen (2017:725) ("KL") är en anställd jävig om det utöver vad som framkommer av punkterna 1–3 i paragrafen, finns någon annan

---

¹ Prop. 2015/16:195, s. 1149.

INSATT

särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas, så kallat delikatessjäv.

Sakomständigheter

Kommunen har direktupphandlat [REDACTED] och [REDACTED] enligt avtal med [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] samt [REDACTED] enligt avtal med [REDACTED] [REDACTED]. Det är [REDACTED] som har genomfört upphandlingen och signerat avtalen. Enligt uppgift har upphandlingen till viss del skett med hjälp av upphandlare. Det har inte skett någon annonsering eller konkurrensutsättning avseende upphandlingarna. Det har till Utredningen uppgetts att det förelåg tidsbrist och akut behov av tjänsterna. Uppfattningen var att en konkurrensutsättning drog ut på tiden ytterligare. Bakgrunden till behovet uppges ha varit att [REDACTED] har begärt att Kommunen skulle arbeta mer aktivt med [REDACTED] enligt det [REDACTED].

Enligt uppgift till Utredningen har [REDACTED] bedömt att [REDACTED] varit lämpade för uppdraget. Det har i samband med upphandlingen upprättats dokumentation enligt mall "Blankett för dokumentation av direktupphandling". Vid kriterier för utvärdering av anbud har [REDACTED] fyllts i. Det är inte klargjort vad [REDACTED] innebar vid utvärderingen. [REDACTED] har inte lämnat detaljerade uppgifter kring kravets innebörd.

[REDACTED] har gjort arbete för flera personer inom Kommunen. Under Utredningen har det inte bekräftats att någon haft en samordnande roll avseende [REDACTED] arbete och insatser. Enligt uppgifter till Utredningen har [REDACTED] gjort liknande arbete. [REDACTED] har uppgett att [REDACTED] har gjort olika arbeten, men att [REDACTED] inte har detaljkunskap om deras specifika arbetsuppgifter. Enligt [REDACTED] har [REDACTED] varit inriktad på [REDACTED] och [REDACTED] på [REDACTED].

[REDACTED] har fakturerat Kommunen ca [REDACTED] kr exkl. moms under avtalsperioden. [REDACTED] har fakturerat Kommunen ca [REDACTED] kr exkl. moms under avtalsperioden. Av avtalen med respektive [REDACTED] framgår att åtaganden till viss del skiljer sig åt, särskilt vad gäller [REDACTED] och delar avseende vilket [REDACTED] respektive leverantör förväntas bidra med.

INSATT

Kommunen har upphandlade avtal med [REDACTED] andra leverantörer² avseende [REDACTED].³ Timpriset för dessa tre leverantörer varierar mellan [REDACTED] kr/h. [REDACTED] och [REDACTED] timpriser är enligt avtalen [REDACTED] kr/h för respektive bolag.

Det har till Utredningen inte framkommit uppgifter att [REDACTED] och [REDACTED] är närstående eller på annat sätt känner [REDACTED]. Den ena [REDACTED] har [REDACTED] stött på via arbetet med kring [REDACTED]. [REDACTED] har enligt uppgift då varit anlitad av [REDACTED] kommun.

Slutsatser

Rapportören har inte återkommit med kompletterande information vid frågor avseende vilka som varit närstående och på vilket sätt. Det har i Utredningen inte framkommit uppgifter att [REDACTED] och någon av [REDACTED] eller dess bolag är närstående eller vän med [REDACTED]. [REDACTED] och [REDACTED] från [REDACTED] har stött på varandra i ett projekt med andra kommuner. Enbart den omständigheten bedöms inte utgöra en intressekonflikt vid senare tilldelning av uppdrag. Det har därför inte, utifrån det underlag som Utredningen tagit del av, förelegat jäv eller annan intressekonflikt vid anlitandet av [REDACTED].

Utredningen kan utifrån det underlag som finns tillgängligt inte konstatera att [REDACTED] har gjort så likt arbete åt Kommunen att värdet av de båda upphandlingarna ska räknas samman. För det fall [REDACTED] ansetts genomföra samma arbete bör upphandlingarna ha räknats samman. Direktupphandlingsgränsen om 700 000 kr har då överskridits. [REDACTED] har hänvisat till att konkurrensutsättning inte skett på grund av tidsbrist. Utredningen kan inte konstatera att det förelåg en sådan tidsbrist att konkurrensutsättning enligt Kommunens riktlinjer inte skulle ske.

Enligt uppgifter till Utredningen har det inte skett tillräcklig uppföljning av hur arbetena har genomförts, åtminstone inte på ett strukturerat sätt. Det uppges även vara otydligt vem som har gett [REDACTED] instruktioner kring vissa arbetsuppgifter. Det är en brist att

² [REDACTED], [REDACTED] och [REDACTED].

³ Av samtliga upphandlade avtal framkommer följande avseende uppdragen för respektive upphandlad leverantör. Upphandlingen omfattar [REDACTED] inklusive [REDACTED].

Det kan omfatta allt från [REDACTED],

INSATT

inte någon på Kommunen har haft övergripande kontroll och ansvar över [REDACTED] arbetsinsatser och det arbete som har lagts ned.

Utifrån den information som har lämnats bedömer Utredningen att det inte har undersökts i tillräcklig utsträckning om de leverantörer som fanns upphandlade kunnat utföra de arbeten som senare genomfördes. Det hade medfört att tidsbristen inte varit lika påtaglig då Kommunen redan hade avtal med leverantörerna. Timpriset för de upphandlade leverantörerna är betydligt lägre än för [REDACTED] och [REDACTED].

Utredningen kan konstatera att [REDACTED] inte har följt de krav som finns i Kommunens riktlinjer kring dokumentation av direktupphandling för att säkerställa öppenhet i upphandlingen eller säkerställa att Kommunen får ett fördelaktigt pris då det inte skett annonsering eller konkurrensutsättning av [REDACTED]. Utredningen har inte heller kunnat bedöma om utvärderingen har skett på ett korrekt sätt utifrån utvärderingskriteriet [REDACTED] då det är oklart vad som avsågs.

Åtgärdsförslag

Med anledning av slutsatserna föreslås följande åtgärdsförslag:

- Frågor om [REDACTED] ska skötas av någon annan i Kommunen än [REDACTED].
- De inom Kommunen som upphandlar ska ta stöd av upphandlare för att undersöka om lämpliga leverantörer redan finns upphandlade.
- [REDACTED] ska ha kännedom på detaljerad nivå kring direktupphandling och hantera upphandlingar enligt lag och Kommunens riktlinjer, vilket [REDACTED] bör upplysas om.
- Utredningen har fått information att Kommunen utbildar sina medarbetare kring upphandlingsregler. Kommunen bör även fortsättningsvis informera och utbilda medarbetare avseende lagstiftning och riktlinjer och kontinuerligt följa upp att chefer har gått utbildningar.

